

Právo na kopii v elektronickém světě

Panelisté: Martin Boháček, Iva Horová,
Zdeněk Matušík, Vít Richter, Jiří Srstka,
omluveno MK

Moderuje: Martin Svoboda

Přehled

- Rámec:
 - Konstanty: Bernská konvence, WIPO Treaty, Směrnice EU...
 - Možnosti řešení: Autorské právo x smluvní právo
- Publikační modely: Tradiční modely x Open Access
- Služby knihoven - Česká realita:
 - Přístup k fondům: půjčování, kopírování, EDD, VŠKP
 - Přístup k archivům: Webarchiv, Kramerius,
- Závěr

Autorský zákon - problém

- Jak sladit dva protichůdné oprávněné zájmy
 - „**autora**“: vydávat - a získat (peníze, reputaci,...) skrz vydavatele, jemuž výkon svých práv svěřují
 - zájem vydavatelů: s informacemi **úspěšně podnikat** v tržním prostředí
 - „**veřejnosti**“: přístup k informacím (skrz knihovny)
 - zájem knihoven: v prostředí s **omezenými zdroji** maximalizovat úspěšnost informační služby klientů

Řešení

- USA (bývalo **materiální**: fyzický exemplář díla, jež má být chráněno základem ©; tím řešili též “povinný výtisk”) ... „opt-in“
- Evropa (**ideální**: právo autora není vázáno na hmotnou reprezentaci) ... „opt-out“
 - ✓ Bernská konvence - 1886 - 1979, CS: 1921, CZ: 1993
 - ✓ Smlouva WIPO o © - 1996, CZ: Mar 6, 2002
 - ✓ Direktiva EC - 2001
 - Národní legislativa - Autorský zákon 121/2000 Sb., novela 216/2006 Sb.

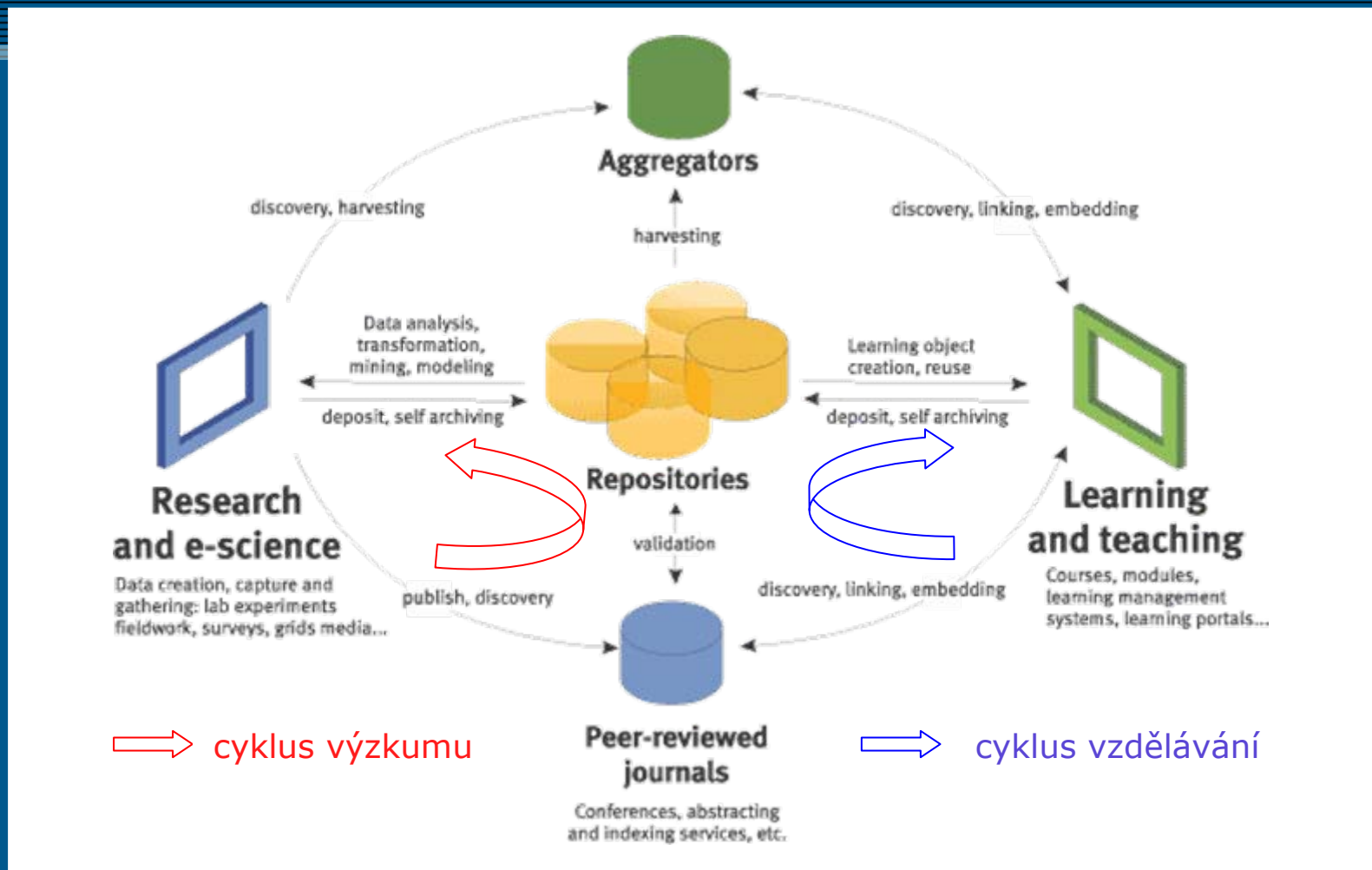
Právní rámec (1)

Autorské právo

- Bernská úmluva (1886), WIPO smlouvy (1996) definují tzv. **třístupňový test** pro výjimky - možné jsou pokud:
 - jde o zvláštní případy
 - nesmí narušit běžný výkon práv autorů
 - nesmí způsobit neospravedlnitelnou újmu
- Direktivy EU
 - „Půjčování“ - 92/100/EC
 - „Informační směrnice“ - 2001/29/ES

Vědecká komunikace dnes

Publikační modely

- Tradiční model
 - „reader-pays“ nebo spíš „library-pays“
 - 1975-1995 zdražení 300% nad inflaci
 - monopolizace
- Open Access
 - „author-pays“
 - přístup volný
 - BOAI 2001, trvalý růst

Nové modely (c)

- (cc) Creative Commons
 - „some rights reserved“
- GPL - Gnu public license

- autor ponechává - v různé míře - právo s dílem dál nakládat, modifikovat, zabudovat, atd.

Právní rámec (2)

Konkrétně v ČR

- Autorský zákon 121/2000 Sb.
- Knihovní zákon 257/2001 Sb.
- novela zákona o VŠ 552/2005 Sb.
- novela AZ 216/2006 Sb.

Omezení AZ se **netýkají** (§3):

- úřední díla
- pamětní knihy, obecní kroniky
- výtvořky lidové kultury
- politické a jiné projevy při úředním jednání

Právní rámec (3)

- Dobrá zpráva?
 - vždy existuje možnost vztahy upravit smluvně
- Špatná zpráva?
 - na smlouvě se musí strany smluvit, tj. dojít k dohodě

Služby knihoven - Česká realita

- Kopírování
- Půjčování
- Sdělování veřejnosti
- Institucionální repositáře

Kopie pro osobní potřebu

- *(1) Za užití díla podle tohoto zákona se nepovažuje užití pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, nestanoví-li tento zákon jinak.*
- *(2) Do práva autorského tak nezasahuje ten, kdo **pro svou osobní potřebu zhotoví záznam, rozmnoženinu nebo napodobeninu díla.** § 30*
- Tedy zcela bez omezení „**technologie**“

Rozmnožování na papír nebo na podobný podklad

Do práva autorského nezasahuje

- *a) fyzická osoba, která pro svou osobní potřebu,*
- *b) právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, která pro svou vlastní vnitřní potřebu,*
- *c) ten, kdo na objednávku pro osobní potřebu fyzické osoby,*
- *d) ten, kdo na objednávku pro vlastní vnitřní potřebu právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby*

zhotoví tiskovou rozmnoženinu díla na papír nebo podobný podklad fotografickou technikou nebo jiným postupem s podobnými účinky, s výjimkou případu, kdy jde o vydaný notový záznam díla hudebního či hudebně dramatického, a v případech podle písmen c) a d) řádně a včas platí odměnu podle § 25.

§ 30a

Kopírování

- Nově povoleny kopie i pro právnickou osobu či podnikající fyzickou osobu
- Služba na objednávku – platbou je povinen (§25 odst.2 e) *poskytovatel rozmnožovacích služeb za úplatu, pokud jde o tiskové rozmnoženiny (§ 30a); poskytovatelem rozmnožovacích služeb za úplatu je i ten, kdo za úplatu zpřístupní přístroj k zhotovování tiskových rozmnoženin*
- Poplatek
 - Zvýšení poplatku za placenou kopii na 0,20 Kč nebo 0,40
 - Platba za 70% pravděpodobného počtu zhotovených kopií

Elektronické dodání kopie

- řešení v zahraničí: výjimka v AZ (Slovinsko); výjimka + poplatek kolektivnímu správci (SRN); smluvně (UK) - v každém případě se našlo, jak službu umožnit
- v ČR Dilia dostala oprávnění sjednat licenci i pro autory, jež nezastupuje

Elektronické dodávání dokumentů

- § 101 odst. 9 nové písmeno f):
 - umožňuje (při zhotovení rozmnoženiny zveřejněného díla, knihovnou jednotlivcům ze strany veřejnosti na požádání **podle § 18 odst. 2)** uzavřít hromadnou licenční smlouvu a smluvit cenu a podmínky – kolektivní správa i pro nezastupované autory
 - **možnost zakázat EDD v prodejních podmínkách**

VŠ kvalifikační práce

- Novela zákona o VŠ 552/2005 Sb.
- Povinnost obhajujícího dílo zveřejnit
- Povinnost školy zveřejnit prostřednictvím databáze
- Novela AZ 216/2006 Sb.
 - Zpřístupnění vysokoškolských prací jen „na místě“ – autor může zakázat (§37 1 d)

Knihovní licence - § 37

- Platí pro knihovny, archivy, muzea, galerie, školy, vysoké školy a jiná nevýdělečná a vzdělávací zařízení
- Odkaz na zákony vymezující tyto instituce
- Nové pojmy:
 - Půjčování na místě samém
 - Zpřístupnění díla prostřednictvím k tomu určených zařízení umístěných v jeho objektech (tj. knihovny etc.) – kromě sdělování veřejnosti)

Archivní a jiné kopie

- Zhotovení kopie zveřejněného díla pro archivní a konzervační účely
 - Možnost překonání technických prostředků ochrany
- Zhotovení kopií ztracených a poškozených děl + **následné půjčování**
- Zhotovení kopií děl z fondu knihovny včetně prezenčního zpřístupnění
- Kopie pro zdravotně postižené

Zpřístupňování v lokální síti

- *Zpřístupnění (zveřejnění) díla, včetně zhotovení jeho rozmnoženiny nezbytné pro takové zpřístupnění, které je součástí jeho sbírek, a jehož užití není předmětem prodejních nebo licenčních podmínek, jednotlivcům ze strany veřejnosti prostřednictvím k tomu určených zařízení umístěných v jeho objektech, a to výhradně pro účely výzkumu nebo soukromého studia takových osob, a zamezí-li takovým osobám zhotovit rozmnoženinu díla; ustanovení § 30a odst. 1 písm. c) a d) tím nejsou dotčena. §37 odst. 1 písm. c*
- Zpřístupňování digitálních kopií rozmnoženin (tisk, zvuk, apod.)
- Shromažďování, archivace a zpřístupňování on-line dokumentů (WebArchiv, výsledky digitalizace)
- Zhotovení a zpřístupnění mikrofilmů

Půjčování (1)

- Změna definice půjčování – fyzické i právnické osoby
- Půjčování mezi knihovnami v rámci MVS není půjčováním
- Půjčování tištěných dokumentů (knih)
 - Zákonná licence – povinnost platit poplatek 0,50 Kč za každou výpůjčku, úhrada za 70% výpůjček
 - Neplatí se za prezenční výpůjčky
 - Osvobození od poplatků: školní a vysokoškolské knihovny, NK, MZK, STK, NLK...
 - Poplatky za knihovny hrazeny ze státního rozpočtu prostřednictvím NK ČR
 - NIPOS + NK ČR – celková statistická data, vybrané knihovny – předávání výpůjčních dat Dili

Půjčování (2)

- Půjčování zvukových dokumentů - smlouva o půjčování
- Půjčování zvukově obrazových dokumentů a databází – licence pouze na prezenční půjčování či zpřístupnění na terminálu
- Půjčování počítačových programů – možno půjčit dokumenty, kde počítačový program není samostatným předmětem prodeje
 - Možnost půjčovat CD, které obsahují text, obraz a ovládací počítačový program
- Půjčování kopií zhotovených pro archivní účely
 - Prezenčně?? – různé výklady
- Půjčování vysokoškolských prací – autor může zakázat (§37 1 d)
- Půjčování pro zdravotně postižené – bez omezení ve vztahu k postižení

Další novinky

- **Veřejné čtení** – zatím není možné realizovat v rámci výkladu § 31 – citace
 - Licence pro kolektivní správce k uzavření hromadné smlouvy
- Možnost zhotovení **kopie obálky a obsahu** díla jako součást katalogizačního záznamu
 - Nové možnosti zpřístupnění a vyhledávání
- Možnost užití díla nad rámec zákonné licence, pokud k tomu držitel práv poskytuje licenci, byť jen cestou návrhu vůči neurčitému okruhu osob a konkludentního uzavření smlouvy

Bonbónek

- **NTK**
 - květen - červen 2006 – soutěž na zhotovitele
 - konec 2008 – zahájení provozu **NTK**
- © v prostředí VŠ
 - Zwolle Group -
<http://www.surf.nl/copyright>

Nobelovu cenu

pro otce Webu

Sira Tim

Berners-Lee!